

τεία να επηρεάση με τὸ φορολογικὸ σύστημά της τὴν κακὴ κατανομή τοῦ εἰσοδήματος καὶ πῶς ἐννοεῖ νὰ διαθέσῃ αὐτὰ τὰ ἔσοδα, ἂν δηλ. σὲ παραγωγικούς, ἐκπολιτιστικούς σκοποὺς ἢ ὄχι.

Μελετώντας τὸν προϋπολογισμὸ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀποψη πέρνουμε μὲν ὡς βάση τὸν προϋπολογισμὸ τοῦ 1912, ἀλλὰ ὅ,τι λέμε σχεδὸν ἰσχύει καὶ γιὰ ὅλη τὴ δημοσιονομικὴ μας πολιτικὴ ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση καὶ ἐδώθε καὶ —λίγο ἀσθενέστερα— ὄχι μόνον γι' αὐτὴ ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ ποὺ διεύθυνε ἀνεκάθεν τὸν τόπον μας ἰδίως στὰ τελευταῖα 30 χρόνια! Εἶναι ἡ ἴδια γιὰτὶ ἀπὸ τὴν ἴδια πάστα γεννήθηκε: ἀπὸ τὴ μεγάλη ἐθνικὴ πολιτικὴ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ τὴν οικονομικὴ μας κακομοιριὰ καὶ ἀνεπάρκεια ἀπὸ τὴν ἄλλη. Αὐτὴ ἡ δυσαναλογία εἶναι ὁ σταυρὸς τοῦ μαρτυρίου τῆς Ἑλλάδος!

Σ' αὐτὴ τὴ σύντομη ἐξέταση θὰ πάρουμε ὡς βάση μερικούς ἀριθμοὺς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1912, θὰ τοὺς συγκρίνουμε μὲ ἀριθμοὺς τοῦ 1908, θὰ βροῦμε τὴν ἀναλογία καὶ κατόπιν θὰ πάρουμε μερικούς ἀριθμοὺς πάλιν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ 1912 καὶ θὰ τοὺς συγκρίνουμε μὲ ὁμοίους ἀριθμοὺς τοῦ τελευταίου προϋπολογισμοῦ ἐνὸς Βαλκανικοῦ Κράτους, τῆς Βουλγαρίας, ποὺ εἶταν ὡς τις τελευταῖες ἡμέρες τὸ πιὸ περφηρονημένο Κράτος γιὰ μᾶς τοὺς εὐγενεῖς!

Ἄτυχῶς δὲν μπορούμε νὰ ἐκταθοῦμε πολὺ οὐτε καὶ νὰ φύγουμε ἀπὸ τὴν συστηματικὴ κατάταξη τοῦ προϋπολογισμοῦ μακρὰ, ἂν καὶ ἔπρεπε νὰ τὸ κάμουμε.

ΕΣΟΔΑ (τακτικά)

	1912	1908
Φόροι καὶ μονοπώλ.	93 ἐκ. 0.66	90 ἐκ. 0.67
Τέλη καὶ δικαιοῦμ.	28 » 0.20	26 » 0.20
Πρόσοδοι κτλ.	20 » 0.14	14 » 0.13
	141 ἐκ. 100	130 ἐκ. 100

Ἄπὸ τοὺς φόρους ἐν γένει (καὶ τὰ μονοπώλια μαζί) εἶναι:

	1912	1908
Ἄμεσοι	24 ἐκ. 0.26	21 ἐκ. 0.23
Ἐμμεσοι	69 » 0.74	69 » 0.77
	93 ἐκ. 100	90 ἐκ. 100

Ἄπὸ τοὺς δυὸ μικροὺς αὐτοὺς πίνακες φαίνεται: α) ὅτι ἡ ἀναλογία μεταξὺ ἐσόδων ἀπὸ φόρους, ἀπὸ τέλη καὶ ἀπὸ εἰσοδήματα ἄλλα, κάπως, μὲ ἐλάχιστα τείνει νὰ μεταβληθῇ ἀπὸ τὸ 1908 πρὸς τὸ 1912 πρὸς τὸ καλύτερο. Ἐνῶ τὸ 1908 δείχνει μιὰ ἀναλογία φόρων 67 0) τὸ 1912 δείχνει μόνον 66 0).

β) ὅτι εἰς τοὺς φόρους: ἐνῶ τὸ 1908 δείχνει 23 0) γιὰ ἄμεσους καὶ 77 0) γιὰ ἔμμεσους τὸ 1912 δείχνει 26 0) γιὰ ἄμεσους καὶ 74 0) γιὰ ἔμμεσους. Δηλ. μιὰ διαφορὰ ἀπὸ 3 0). Αὐτὴ ἡ διαφορὰ ἀφείλεται κυρίως στὸ φόρο τοῦ εἰσοδήματος ἀπὸ τὸν ὅποιο σημειώνει τὸ Κράτος στὸν προϋπολογισμὸ 1. 100 χιλ. ἔσοδα καὶ ἀπὸ τὴν ἐλάττωση τοῦ δασμοῦ τῆς ζάχαρης. Ἐννοεῖται ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι στὸν προϋπολογισμὸ οἱ ἀπολογισμοὶ ὅμως θὰ τὸ βεβαιώσουν. Ὅπως δὲν εἶναι ἀσημαντὴ αὐτὴ ἡ διαφορὰ. Ἐκτὸς αὐτοῦ, ὅπως εἶπαμε, τὰ ἔσοδα, ἰδίως τῶν τελευταίων, εἶναι πολὺ χαμηλὰ λογαριασμένα γιὰ τὸ 1912, ὥστε πιθανὸν νὰ ἀνέλθουν σὲ μεγαλύτερα ποσά, ὥστε ἡ ἀναλογία ποὺ ἤβραμε νὰ μείνῃ στὸ χαρτί. Καὶ αὐτὸ φοβούμαστε, ὅτι θὰ συμβῇ, ἐνῶ πάλι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ δὲν πιστεύουμε ὅτι ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος θὰ δώσῃ τὰ 1.100 χιλ.

Τὶ ἐξέλιξη πῆρε ἡ φορολογικὴ μας πολιτικὴ ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση καὶ ἐδώθε, τί φόροι αὐξήσαν καὶ τί προσετέθησαν τὸ εἶδαμε ἀπὸ τὸν πίνακα ποὺ ἐδώκαμε παραπάνου στὰ ἔσοδα. Ἀρκετὰ ἑκατομμύρια νέους φόρους — καὶ γι' αὐτὸ πρέπει ὅλες οἱ Κυβερνήσεις νὰ εὐγνωμοῦνε τὸν κ. Εὐταξία ποὺ τοὺς ἔβγαλε τὰ κάστανα ἀπ' τὴ φωτιά!

Ἄς παραβάσουμε τώρα τὰ Ἑλληνικὰ μὲ τὰ Βουλγαρικὰ τακτικὰ ἔσοδα.

	Ἑλλὰς (1912)	Βουλγαρία (1911)
Φόροι	93 ἐκ. 0.66	103 ἐκ. 0.59
Τέλη κτλ.	28 » 0.20	21 » 0.13
Πρόσοδοι	20 » 0.14	50 » 0.28
	141 ἐκ. 100	174 ἐκ. 100

Παρατηροῦμε γιὰ τὴν ἀκρίβεια, ὅτι μέσα στὶς προσόδους τῆς Βουλγαρίας εἶναι καὶ οἱ σιδηρόδρομοι ποὺ δίνουν ἀκαθάριστα 30 ἑκατομ. καὶ αὐτὸ ἔχει κάποια σημασία

Χωρίζοντας τοὺς ἄμεσους φόρους ἀπὸ τοὺς ἔμμεσους ἔχουμε.

	Ἑλλὰς	Βουλγαρία
Ἄμεσοι	24 ἐκ. 0.26	40 ἐκ. 0.39
Ἐμμεσοι	69 » 0.74	63 » 0.61
Φόροι	93 ἐκ. 100	103 ἐκ. 100

Ἐδῶ πάλι παρατηροῦμε πόσο καλύτερα εἶναι τὰ δημόσια ἔσοδα τῆς Βουλγαρίας καὶ ἐπιστημονικώτερα ρυθμισμένα. Ἐνῶ τὰ 66 0) τῶν ἐσόδων τῆς Ἑλλάδος ἔρχονται ἀπὸ φόρους, στὴ Βουλγαρία ἔρχονται μόνον τὰ 59 0) ἀπὸ ὅλα τὰ ἔσοδα. Μιὰ διαφορὰ ἀπὸ 7 0). Ἐνῶ ἔμεις μόνον τὰ 14 0) ἔχουμε ἀπὸ προσόδους τοῦ Κράτους, ἡ Βουλγαρία ἔχει 28 0) καὶ μέσα σ' αὐτὰ φιγουράρουν γιὰ ἕνα

καλό ποσό οι δημόσιοι σιδηρόδρομοι της Βουλγαρίας.

Επίσης από τα φορολογικά έσοδα ενώ η Ελλάδα έχει 26 0/0 από άμεσους φόρους, η Βουλγαρία έχει 0.39 0/0 και ενώ η Ελλάδα έχει 74 0/0 από έμμεσους η Βουλγαρία μόνον 61 0/0.

ΕΞΟΔΑ (τακτικά)

Ας κάνουμε τώρα μια σύντομη σύγκριση των τακτικών εξόδων το 1912 και του 1908, χωρισμένων σε τρεις μεγάλες κατηγορίες μεταξύ τους, δηλ. μία κατηγορία του δημοσίου χρέους, υποχρεώσεων του Κράτους και άλλων εξόδων που δεν είναι καθαρά έξοδα διοικήσεως, δεύτερη κατηγορία, εξόδων διοικήσεως και τρίτη κατηγορία εξόδων στρατιωτικών και σύγκριση με τα ίδια έξοδα του Βουλγαρικού προϋπολογισμού.

	1912	1908
1) Δημόσι. χρέος, υποχ. κτλ.	63 εκ. 0.44	60 εκ. 0.48
2) Έξοδα διοικ. εν γένει	49 » 0.34	39 » 0.31
3) Στρατ. και Ναυτ. έξοδα	31 » 0.22	27 » 0.21

143 εκ. 100 126 εκ. 100

	Ελλάς (1912)	Βουλγαρία (1911)
Δημόσι. χρέος υποχ. κτλ.	63 εκ. 0.44	43 εκ. 0.24
Έξοδα διοικ. εν γένει	49 » 0.34	95 » 0.53
Στρατιωτικά έξοδα	31 » 0.22	40 » 0.23

143 εκ. 100 178 εκ. 100

Αν πάλι τώρα ενώσουμε διαξοδεύονται για δημοσιο χρέος, στρατό και στόλο στην Ελλάδα και στη Βουλγαρία και ονομάσουμε αυτά τα έξοδα «μη παραγωγικά» και μείνουν από την άλλη μεριά τα έξοδα διοικήσεως που περισσεύουν για τη μόρφωση του τόπου και του λαού και τα ονομάσουμε αυτά έξοδα «παραγωγικά» τότε έχουμε

	Ελλάς	Βουλγαρία
Έξοδα μη παραγωγ.	95 εκ. 0.66	83 εκ. 0.47
Έξοδα παραγωγικά	48 » 0.34	95 » 0.53

143 εκ. 100 178 εκ. 100

Ενώ η Βουλγαρία ξοδεύει για παραγωγικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς 95 εκ., εμείς ξοδεύουμε μόνον 49 εκ. και όπως πάνε οι στρατιωτικές μας ανάγκες υπάρχει φόβος να χειροτερευούμε. Κι αυτά που ξοδεύονται για μη παραγωγικούς σκοπούς είναι πολύ μεγαλύτερα και θα φαινόταν με την πρώτη ματιά αν έλειπαν οι ιδιαίτεροι κουμπιράδες, ένας για το στρατό, ένας για το στόλο κ.λ.

Από τους αριθμούς λοιπόν των εσόδων και εξο-

δων του γενικού προϋπολογισμού βλέπουμε ότι α) τα έξοδά μας προέρχονται σε πολλή μεγάλη δυσαναλογία από φορολογικά βάρη, β) ότι και από τα φορολογικά βάρη οι έμμεσοι φόροι είναι παραπολύ περισσότεροι από τους άμεσους φόρους, γ) ότι εν γένει τα φορολογικά βάρη αύξησαν πολύ στα τελευταία τρία χρόνια, δ) ότι επίσης τα έξοδά μας τα μη παραγωγικά, αυξάνουν σε δυσάρεστο βαθμό και εν σχέσει με τα παραγωγικά έξοδα και εν σχέσει με άλλα κράτη.

Το Δημοσιο χρέος αύξησε και μαζί μ' αυτό και η δαπάνη για την υπηρεσία του, οι συντάξεις αύξησαν, τα έξοδα της διοικήσεως αύξησαν και δεν μπορούσαν παρά ν' αυξηθούν. Οι Κυβερνήσεις πριν της επαναστάσεως κατηγορούντο για δημιουργία θέσεων για θέσεις άργορίσθων, για σπατάλη και ενώ έξευραν όλοι οι διευθύνοντες ότι αυτά δεν ήσαν αληθινά εν τούτοις κανείς δεν είχε το θάρρος να ζητήσει φανερά αύξηση των εξόδων. Ήρθε η επανάσταση και οι κατόπιν χρόνοι και άμέσως νέα έξοδα καθαρής διοικήσεως! Βελτίωση της ταμειακής, έφοριακής και τελωνειακής υπηρεσίας και ούτω καθέξής. Μπορούμε να διακηρύξουμε και είναι αλήθεια έπιστημονική ότι αύξηση των φόρων και των εσόδων την παρακολουθεί και ανάλογη αύξηση εξόδων για την είσπραξη. Σ' έμάς όμως την άπότομη σχεδόν αύξηση των φορολογικών εσόδων από το 1885 και έδώθε δεν τη παρακολούθησε και αύξηση αναλόγως των είσπρακτικών εξόδων εν γένει. Είναι επίσης αλήθεια ότι δικαιούμεθα **φθηνότερα** από όλα σχεδόν τα άλλα κράτη. Π. χ. η αναλογία των είσπραξεων από τελων. δικσμούς προς τα έξοδα της τελωνειακής υπηρεσίας είναι πολύ μικρή! Επίσης είναι γεγονός ότι τα έξοδα ενός κράτους διαρκώς αυξάνουν ποτέ δεν ελαττώνονται! Αυτό είναι σχεδόν αξίωμα! Οι έπαγγελίες για οικονομίες κτλ. ήσαν ψεύτικες και δεν έπειθαν ούτε εκείνους που τις έπρότεραν. Και αυτά τα έξοδα της διοικήσεως θα αυξάνουν διαρκώς! Γρήγορα θα έρθη το ζήτημα των αυξήσεων των μισθών των υπάλληλων, που δεν μπορεί να μείνη για πολύν καιρό όπως σήμερα! Αρχή έκαναν οι δικαστικοί και με τρόπο πολύ υπερβολικό και προκλητικό.

Τα τακτικά έξοδα του στρατού και του στόλου αύξησαν από το 1903 έως σήμερα κατά 4 εκατομ., ως αφήσουμε τα 40 εκατ. των εκτάκτων εξόδων! Άλλ' αυτά τα έξοδα θα γεννήσουν άλλα έξοδα, τακτικώτατα έξοδα που διαρκώς θα αυξάνουν! Τα πλοία που αγοράζουμε θέλουν συντήρηση, θέλουν άνδρες, θέλουν περισσότερα πυρομαχικά κτλ. Νέα έξοδα! Ο προϋπολογισμός του 1913 ως έτοιμαστή για νέες

αυξήσεις! Και πού θα καταλήξουμε όταν οι γειτόνοι μας αποκριθούν στους εξοπλισμούς μας με νέους δικούς τους εξοπλισμούς; Πού πάμε;

Και τὰ παραγωγικά έξοδα, τὰ εκπολιτιστικά; *Φραζία αναλογία: Βουλγαρία 95 εκατ. δηλ. 53 0)0 τῶν ἐξόδων τῆς, Ἑλλάς μόνον 49 ἐκστ. δηλ. 34 0)0 τῶν ἐξόδων τῆς!* Μήπως ὁ προορισμὸς τοῦ τόπου μας εἶναι νὰ πληρώνη γιὰ Δημόσιο χρέος καὶ γιὰ ἐξοπλισμούς, πού δὲν τὸν ὠφέλησαν τίποτα ἐπὶ ἐννεήντα χρόνα ὡς σήμερα; *Ἐνα παρήγορο σημεῖο μέσα στὸν τρόπο αὐτὸ πού διαθέτουμε τὰ δημόσια χρήματα εἶναι ἡ σύσταση τοῦ νέου ὑπουργείου τῆς Γεωργίας!* Οἱ πρῶτα σκορπισμένες ὑπηρεσίες πού ξόδευαν *πραγματικά* ἓνα καὶ μισὸ ἑκατομμύριο, τώρα ξοδεύουν 2 καὶ μισό.

Ἐάν τουλάχιστον ἐπικρατοῦσε δικαιοσύνη στὴν εὔρεση τῶν χρημάτων! Εἶπαμε ὅτι γρήγορα θὰ χρειαζοῦμε νέα χρήματα. Πού θὰ τὰ εὑρούμε; Μποροῦμε νὰ σηκώσουμε ἓνα πάτωμα ἀποπάνω ἀπὸ τὸ φορολογικὸ μας οἰκοδόμημα; Τί εἶδους οἰκοδόμημα εἶναι αὐτό, τὸ εἶδαμε, ὅπως καὶ ἀπὸ τί εἶναι φτιασμένο. Δὲν σηκώνει νέο πάτωμα! Θὰ σωριασθῆ! Χρειάζεται νὰ ἔχει γκρέμισμα καὶ νέο οἰκοδόμημα, τουλάχιστο γενικὴ μετασκευή. Χρειαζόμαστε ἓναν ἀληθινὸ φόρο τοῦ εἰσοδήματος, ὅχι μὲ ὑποκλίσεις μπροστὰ στοὺς Τραπεζίτες! Χρειαζόμαστε εἰσῆς ἓνα γενικὸ φόρο σὲ ὅλες τὶς κληρονομίες ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν κληρονόμων καὶ τῶν τέκνων ἀκόμα καὶ περιορισμὸ τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομικοῦ δικαιώματος πέραν καὶ τοῦ 4ου βαθμοῦ ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου. Ὑστερὰ ἀπὸ τὴ μονιμότητα τῶν ὑπαλλήλων καὶ μὲ ὃ ἀνθρώπους εἰδικούς μποροῦμε νὰ ἐξαγοράσουμε καὶ μερικούς ἀπὸ τοὺς σιδηροδρόμους μας, νὰ τοὺς κάνουμε δημόσιους, π. χ. τοὺς Θεσσαλικούς πρῶτα πρῶτα! Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἔμως χρειαζόμαστε μιὰ ἐλάττωση γενικὴ τῶν τελωνειακῶν δασμῶν, ἀλλὰ γι' αὐτὴ τὴν ἐλάττωση χρειάζεται δύναμη καὶ μυαλὸ καὶ ἰκανότητα ἀπὸ ἐπιτροπὲς πού ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἐνδιαφερομένους βιομηχάνους, νομομηχανικούς, καθηγητὲς δὲν περιμένουμε τίποτα. Πρέπει νὰ σκεφθοῦμε μιὰ ἐλάττωση τοῦ δασμοῦ τοῦ σταριοῦ καὶ μιὰ τέτοια γενναία ἐλάττωση, πού νὰ ἔχει ἀποτέλεσμα καὶ τὴν ἐλάττωση τῆς τιμῆς τοῦ ψωμιοῦ, μόνον σὲ συνδυασμὸ μὲ βελτίωση πραγματικὴ τῶν ἀμέσων φόρων μποροῦμε νὰ ἐπιτύχουμε. Μόνον ἀπὸ ἓνα γενικὸ φόρο τῶν κληρονομιῶν ἐλπίζουμε πολλὰ ἔσοδα.

Χρειαζόμαστε φορολογικὴ δικαιοσύνη! Εἶδαμε ὅτι ἐνῶ στὴ Βουλγαρία 61 0)0 εἶναι ἑμμεσοὶ φόροι καὶ 39 0)0 ἀμεσοί, σ' ἐμᾶς μόνον 26 0)0 ἑμμεσοὶ καὶ 74 0)0 ἀμεσοί. Ἡ ἀναλογία αὐτὴ πρέπει νὰ

χαλάσῃ. Βλέπουμε μερικά σημεῖα τέτοιαι προσπάθειαι, ἀλλὰ χρειάζεται δυνατὴ ἐπιμονὴ καὶ μυαλὸ. Πρέπει καὶ σ' ἐμᾶς ν' ἀναγνωρισθῆ ἡ ἀρχὴ τῆς προοδευτικῆς ἀναλογίας στὴ φορολογία καὶ νὰ προδοῦμε στὴ δημοσιοποίηση τῶν ἐπιχειρήσεων πού εἶναι ὄριμες γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό. Ἡ σημερινὴ Κυβέρνηση καὶ γιὰ νὰ εἴμαστε δίκαιοι καὶ οἱ ἄλλες Κυβερνήσεις ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση καὶ ἐδῶθε, εἰδείξε αὐτὲς τὶς προθέσεις. Ἄν αὐτὲς τὶς προθέσεις τὶς ἐφαρμόσει σὲ ὅλη τὴ γραμμὴ τότε μόνον θὰ μπορῆ νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι ἀναμόρφωσε τὸ φορολογικὸ μας σύστημα.

Ἄλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ εἶναι φορολογία δίκαια, πρέπει καὶ τὰ ἔσοδα νὰ τὰ διαθέτουμε γιὰ παραγωγικούς, γιὰ εκπολιτιστικούς σκοπούς. Καὶ βέβαια τὸ ποσοστὸ πού ξοδεύουμε γι' αὐτὲς τὶς ἀνάγκες δὲν εἶναι ἰκανοποιητικὸ. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐποψὴ αὐτῆ ἡ σημερινὴ Κυβέρνηση, εἰδείξε ὅτι σκέπτεται κάπως διάφορα ἀπὸ τὶς παλαιότερες. Βλέπουμε ὅτι τὸ ποσοστὸ γι' αὐτὲς αὐξήσῃ! Ἡ οἰκονομικὴ διοίκηση εἶναι καλύτερη, ἡ δικαιοσύνη τὸ ἴδιο, τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Γεωργίας περιβάλλει μὲ μεγαλύτερη στήριξη τοὺς παραγωγικούς κλάδους, τὴ γεωργία, τὰ δάση, τὸν ἐργάτη, πρὶν παλαιότερα, ὅταν αὐτοὶ οἱ κλάδοι ἦσαν τὰ παραπεταμένα τμήματα τῶν ἄλλων ὑπουργείων. Ἄλλὰ χρειαζόμαστε τόσα ἄλλα! Τὸ ζήτημα τῆς γεωργικῆς πίστεως περιμένει τὴ λύση του, γιὰ τὴ γεωργικὴ μας ἐκπαίδευση τώρα μόλις ἀρχίζει νὰ γίνεται κάτω σοβαρό, οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς στατιστικῆς μας βρίσκονται ἀκόμα σὰ σπάργανά τοὺς σκορπισμένοι σὲ χέρια ρουτινιέρηδων, τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἀτελεῖ ἀκόμα! Θέλουμε νὰ ἐπιστήσουμε τὴν προσοχὴ τῶν ἀρμοδίων στὴν ἐπέκταση τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ μάλιστα τῆς ὁδοποιίας. Ἡ ὁδοποιία ἔχει ἐγκαταλειφθῆ τελείως· δίνουν μόνον προσοχὴ στὴ συντήρηση καὶ τίποτε πλέον! Κ' ἐν τούτοις στὸν τόπο μας οἱ δρόμοι ἔχουν μεγαλύτερὴ σημασίαν πρὶν οἱ σιδηροδρομοὶ ἀπὸ παραγωγικὴ ἐποψή. Ὅτε μποροῦν οἱ σιδηροδρομοὶ σ' ἐμᾶς νὰ παράσχουν μεγάλες ἐκδουλεύσεις ἀκριβῶς ἐξ αἰτίας τῆς γεωγραφικῆς κατατομῆς τοῦ τόπου. Οἱ σιδηροδρομοὶ φτιάχνουν τὶς βάσεις γιὰ μερικά κέντρα, ἀλλὰ οἱ δρόμοι πρὸς τὰ κέντρα αὐτὰ εἶναι οἱ ἀρτηρίες πού τὰ τροφοδοτοῦν, αὐτοὶ ἀνοίγουν τὰ κλεισμένα μέρη τῆς χώρας καὶ δίνουν τροφή καὶ ζωὴ στοὺς σιδηροδρόμους! Σιδηροδρομοὶ χωρὶς δρόμους, χωρὶς ἀρτηρίες φυτοζωοῦν! Καλὸ σύμπλεγμα δρόμων εὐκολύνει τὴν κυκλοφορίαν τῶν προϊόντων, ἐξισώνει τὶς τιμὰς τους καὶ ἐξημερώνει. Τίποτε ἔμως σοβαρὸ στὸν προϋπολογισμὸ γιὰ νέους δρόμους! Ἐν τούτοις φτιάχνουμε τηλεφῶνα! Δὲν μπορεῖ νὰ φαν-